

**UCHWAŁA NR XLIV/303/14
RADY MIEJSKIEJ W DUKLI**

z dnia 23 stycznia 2014 r.

w sprawie zatwierdzenia Planu odnowy miejscowości Zyndranowa

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013 r., poz. 594 z późniejszymi zmianami) oraz § 10 ust.2 pkt 2 lit. b rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz.U. z 2013 r., poz. 501), Rada Miejska w Dukli uchwała, co następuje:

§ 1. Zatwierdza „ Plan odnowy miejscowości Zyndranowa” przyjęty 23 listopada 2013 r. przez Zebranie Wiejskie Mieszkańców Zyndranowej, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza Burmistrzowi Dukli.

§ 3. Traci moc uchwała Nr LVI/259/13 Rady Miejskiej w Dukli z dnia 26 listopada 2013 r. w sprawie uchwalenia planu odnowy miejscowości Zyndranowa.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Andrzej Dziedzic

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI

ZYNDRANOWA

W GMINIE DUKŁA

Zyndranowa, listopad 2013 r.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
II. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO	4
1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNO-GEOGRAFICZNE	4
2. HISTORIA	5
3. ZABYTKI	8
4. POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE	8
5. DEMOGRAFIA	8
6. GOSPODARKA	10
7. BEZROBOCIE	10
8. ROLNICTWO	10
9. INFRASTRUKTURA	10
- DROGI	10
- SIEĆ KANALIZACYJNA	11
- WODOCIĄGI	11
- SIEĆ GAZOWA	12
- TELEKOMUNIKACJA	12
- ENERGETYKA	12
- SIEĆ INTERNETOWA	12
10. OŚWIATA	13
11. OCHRONA ZDROWIA	13
12. KULTURA	14
13. SPORT	14
14. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	14
III. OCENA ZASOBÓW MIEJSCOWOŚCI	14
IV. ANALIZA SWOT MIEJSCOWOŚCI	16
1. CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	17
-MOCNE STRONY	17
-SŁABE STRONY	17
2. CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE	17
- SZANSE	17
- ZAGROŻENIA	18
V. PLAN DZIAŁAŃ	18
1. ZADANIA DO RELIZACJI	18
2. UZASADNIENIE REALIZACJI ZADAŃ	19
3. ODBIORCY PROJEKTU	19
4. OCZEKIWANE REZULTATY	19
5. SZACOWANY KOSZT REALIZACJI ZADAŃ	19
6. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ	20
7. WDROŻENIE I MONITOROWANIE PLANU	20
VI. OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARU O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU	21
VI. PODSUMOWANIE	22

I. WSTĘP

Rozwój i odnowa obszarów wiejskich to jedno z kluczowych wyzwań, jakie stoją przed Polską w związku z jej członkostwem w Unii Europejskiej. Zasadniczym celem jest wzmocnienie działań służących zmniejszeniu istniejących dysproporcji i różnic w poziomie rozwoju obszarów wiejskich w stosunku do terenów miejskich. Plan odnowy miejscowości jest jednym z najważniejszych elementów odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców.

Sporządzenie i uchwalenie tego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy aplikowaniu o środki finansowe w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013” (m.in. działanie „Odnowa i rozwój wsi”), oraz będzie pomocna dla władz Gminy Dukla przy opracowaniu kierunków rozwoju miejscowości Zyndranowa.

Obszarem realizacji Planu Odnowy Miejscowości Zyndranowa (POM Zyndranowa) jest obszar tej miejscowości, położonej w Gminie Dukla. Niniejsze opracowanie zawiera charakterystykę miejscowości, inwentaryzację zasobów służącą ujęciu stanu rzeczywistego, mocne i słabe strony miejscowości, (czyli analizę SWOT), planowane kierunki rozwoju wraz z szacunkowym kosztorysem i harmonogramem działań.

POM Zyndranowa, to dokument, który określa strategię działań w sferze społeczno-gospodarczej na lata 2013-2019. Podstawą opracowania Planu jest Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejscowości Zyndranowa, przyjęty Uchwałą Nr XXX/195/05 Rady Miejskiej w Dukli z dnia 11 marca 2005 r., Strategia Rozwoju Gminy Dukla na lata 2007-2010, przyjęta Uchwałą Nr XIII/73/07 Rady Miejskiej w Dukli z dnia 14 listopada 2007 r. oraz Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Dukla na lata 2007-2013, przyjęty Uchwałą Nr XIII/73/07 Rady Miejskiej w Dukli z dnia 14 listopada 2007 r.

Niniejszy plan jest planem otwartym, stwarzającym możliwość jego aktualizacji w zależności od potrzeb społecznych i uwarunkowań finansowych. Oznacza to, że mogą być dopisywane do niego nowe zadania, a także to, że może zmienić się kolejność ich realizacji, w zależności od uruchomienia i dostępu do funduszy UE.

Celem planu jest podtrzymanie (lub odtworzenie) atrakcyjności miejscowości Zyndranowa jako miejsca zamieszkania, a także zaplanowanie oraz przeprowadzenie tego w sposób dostępny, oczekiwany i popierany oraz wykonalny dla jej społeczności. Plan ma charakter „planu małych kroków” w kierunku wielkich celów, które podejmowane przez mieszkańców przy finansowym i organizacyjnym wsparciu Gminy Dukla doprowadzą do trwałej poprawy miejscowych warunków życia.

II. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO

1. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNO - GEOGRAFICZNE

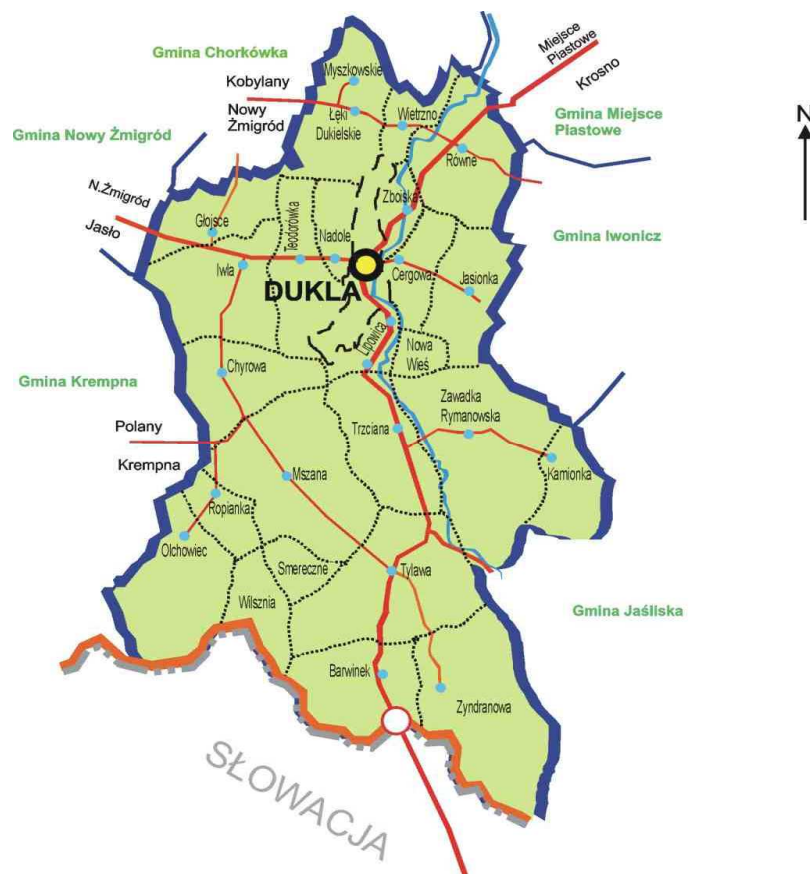
Miejscowość Zyndranowa jest jedną z 22 miejscowości wyodrębnionych w podziale administracyjnym gminy Dukła, położonej w południowej części województwa podkarpackiego, (przy granicy z Republiką Słowacką) w powiecie krośnieńskim.

Gmina zajmuje powierzchnię 233,5 km² i obejmuje środkową część Beskidu Niskiego zwaną Beskidem Dukielskim (Baranie - 759m n.p.m. - najwyższy szczyt Beskidu Dukielskiego). Beskid Dukielski ma urozmaicone ukształtowanie powierzchni, które jest konsekwencją zróżnicowanej budowy geologicznej regionu. Beskid Dukielski zbudowany jest ze skał osadowych - głównie z piaskowców, łupków i zlepieńców - powstałych na dnie głębokiego morza istniejącego w górnej kredzie i paleogenie. Zjawiskiem charakterystycznym dla utworów fliszowych są osuwiska. Często towarzyszą im jaskinie szczelinowe. Klimat gminy kształtowany jest przez masy powietrza polarno-morskiego (63% dni w roku). W związku ze znacznym obniżeniem Karpat (Przełęcz Dukielska - 500 m n.p.m.) występują tu silne wiatry typu fenowego (tzw. dukielskie), wiejące z południa lub południowego - zachodu, wzdłuż ciągów dolin. Występują w okresie jesienno-zimowym, są ciepłe i suche, a ich prędkość dochodzi do 20 m/s. Miesiącem najchłodniejszym jest luty (średnio -5,2°C), najcieplejszym - lipiec (+15,7°C). Maksimum opadów przypada na lipiec, a minimum na styczeń. Czas zalegania pokrywy śnieżnej wynosi średnio 90 dni w roku.

W Gminie Dukła dominują lasy regla dolnego, w których drzewostany bukowe stanowią około 40%, jodłowe - 26%, sosnowe - 19%. W wyższych partiach gór przeważa zespół buczyny karpackiej, którego drzewostan składa się głównie z buka, jodły i jaworu.

Beskid Dukielski jest obszarem przejściowym między Karpatami Zachodnimi a Wschodnimi. Niektóre rośliny wschodnio - karpackie mają tu swoją zachodnią granicę występowania. Wyjątkowe obniżenie grzbietu Karpat sprzyja przenikaniu ciepłolubnych roślin z południa, których przedstawicielem jest kłokoczka południowa, kostrzewa górską czy żywokost sercowaty. Fauna jest typowa dla Beskidu Niskiego. Na uwagę zasługuje wilk, ryś, żbik i niedźwiedź brunatny. Najliczniejsze są kopytne: jelenie, dziki i sarny. Z płazów warto wymienić: salamandrę plamistą, traszkę górską i karpacką oraz kumaka górskiego. Świat ptaków reprezentuje dość liczny w tym regionie orlik krzykliwy, puchacz, bocian czarny, pluszcz i pliszka górską. Gniazduje tu również 1 para orła przedniego.

Poniższa mapa ukazuje Zyndranową na tle Gminy Dukła i sąsiednich miejscowości.

Położenie miejscowości Zyrdranowa w Gminie Dukla (mapa schematyczna).

Miejscowość Zyrdranowa położona jest w południowej części Gminy Dukla, w dorzeczu rzeki Panna.

2. HISTORIA

Za datę powstania miejscowości przyjmuje się drugą połowę XIV wieku. Są dwie teorie na temat nazwy miejscowości, odnotowane w cerkiewnych szematyzmach z 1936 roku. Jedna wersja mówi o Zyndramie z Maszkowic, który to w czasie bitwy pod Grunwaldem wziął do niewoli grupę wołoskiej piechoty. Jeńcy zostali skierowani przez Zyndrama do wyrębu lasów w Karpatach, które otrzymał od króla Jagiełły za zasługi wojenne. Ze względu na istnienie osady już przed bitwą pod Grunwaldem, wersja ta jest mało prawdopodobna. Według innej wersji, popartej zapiskami pisarza gromadzkiego Teodora Kukięły i nauczyciela Józefa Bajko, nazwa wsi pochodzi z języka niemieckiego od słowa zendra (ruda żelaza) i nawiązuje do odkrytych tutaj złóż, a że kopalnia była nowa, stąd zendra-nowa.

Z podań historycznych wynika, że w 1532 roku Ewa z Dukli, wdowa po Stanisławie Cichowskim przekazała wieś Mikołajowi Kobyleńskiemu z Kobylan koło Krosna. Pod koniec XVI wieku wieś była własnością włoskich kupców, a jeden z nich - Oktawian Gucci - płacił podatki od łańów i sołectw, co pozwala przypuszczać, że w tym czasie była już we wsi cerkiew mająca swoje gospodarstwo. W 1597 roku wieś należała do Jana Ferusia, potem przejęli ją właściciele Dukli - Męcińscy, którzy władali wsią dość długo.

Z przekazów ustnych wynika, że pierwsza cerkiew została zbudowana we wsi w górnym końcu osady pod lasem. Dokumenty historyczne podają, że mieszkańcy wsi pozostali przy prawosławiu aż do 1700 roku (ponad 100 lat po Unii z 1596 roku).

Ostatnim prawosławnym duchownym był Wasyl Barwiński i dopiero 6 lat po jego śmierci mieszkańcy przyjęli pierwszego unickiego duchownego. Druga cerkiew powstała pośrodku wsi, natomiast trzecia została zbudowana w dolnym końcu, w 1818 roku. Tą ostatnią przebudował w 1869 roku ksiądz I. Myszkowski, który w 1815 roku objął połączone parafie w Zyndranowej i Barwinku. Następcą księdza Myszkowskiego był Ignacy Paszniański - pełniący też funkcję nauczyciela. Pierwsza, niewielka, drewniana szkoła stała pośrodku wsi i była wówczas jedyną szkołą w okolicy. Dzięki staraniom kolejnego księdza - Kornylija Kopystiańskiego - na miejscu starej, zniszczonej cerkwi wzniesiono wielką, drewnianą świątynię o pięciu kopułach, z pięknym ikonostasem i bogatym wystrojem. Obok zbudowano murowaną dzwonnice z czterema zakupionymi przez emigrantów z USA i Kanady dzwonami. Trzy z nich zabrali w czasie okupacji Niemcy, najmniejszy, zwany od nazwiska ofiarodawcy Popajliw, zabrał w 1947 roku dowódca placówki WOP i ślad po nim zaginął. Ksiądz K. Kopystiański był więźniem Talerhofu, po powrocie z więzienia mocno podupadł na zdrowiu i zmarł 7 października 1931 roku (spoczywa na cmentarzu w Zyndranowej). Ponad 100 mieszkańców z wioski brało udział w I wojnie światowej, w większości jako żołnierze armii austriackiej, walcząc na frontach włoskim i rosyjskim. Zdarzało się, że na froncie rosyjskim, podobnie jak Słowacy, Czesi i Serbowie poddawali się do niewoli nie chcąc walczyć przeciwko Słowianom. Do domu zaczęli powracać dopiero po rewolucji 1917 roku, niektórzy jako trwali inwalidzi. Wielu nie powróciło, ginąc na polach bitew lub umierając na malarię.

W czasie I wojny światowej w okolicach wsi miała miejsce wielka bitwa wojsk rosyjskich z austriackimi. Ostatecznie rosyjska piechota wraz z kozakami pokonała Austriaków. Żołnierzy poległych w bitwie pochowano we wspólnej mogile, tworząc nowy cmentarz w miejscu zwanym Cmentarzyskiem. Dzisiaj nie ma już śladu po tym miejscu (do 1945 roku cmentarz był ogrodzony i stał na nim duży drewniany krzyż).

W czasie działań wojennych górna część wioski została doszczętnie spalona przez Austriaków, a właściwie Węgrów służących w armii austriackiej. Domostwa szybko odbudowano.

Przez długie lata, w okresie międzywojennym, nauczycielami we wsi byli małżonkowie Maria i Józef Bajko. Do dzisiaj zachowała się we wsi murowana szkoła pochodząca z czasów austriackich. Ze względu na sympatię do wschodu i rusińskie pochodzenia nauczyciele w czasie okupacji zostali aresztowani przez Niemców i tylko dzięki wstawiennictwu ukraińskich polityków z regionu uniknęli śmierci - do Zyndranowej wrócić im już nie pozwolono - wraz z dziećmi znaleźli się na terenach obecnej Ukrainy. Jak podaje ostatni przedwojenny szematyzm greckokatolicki z 1936 roku, we wsi żyło około 1000 dusz w 178 rodzinach, w tym 3 rodziny były żydowskie, 4 cygańskie - resztę stanowili sami Łemkowie. Żydzi, podobnie jak i Łemkowie, trudnili się rolnictwem (karczmę w czasie I wojny światowej zamknęli Rosjanie), Cyganie natomiast żyli z kowalstwa i muzyki. Chaty Cyganów stały pośrodku wsi nad rzeką, a miejsce to nazywano Watrysko.

W 1939 roku, w czasie mobilizacji, tuż przed napaścią Niemiec na Polskę, 30 mężczyzn powołano do Wojska Polskiego. Czterech zginęło w czasie kampanii wrześniowej, część trafiła do niemieckiej niewoli, kilku zostało ciężko rannych. W czasie okupacji niemieckiej na przymusowe roboty Niemcy zabrali z wioski ponad 200 młodych mężczyzn i kobiet w wieku 17-22 lat. Część z nich nigdy już nie powróciła do domu, ginąc w różnych okolicznościach. W roku 1941 do Oświęcimia wywieziono dwóch mieszkańców Zyndranowej - obaj zginęli w obozie Dachau dwa miesiące po aresztowaniu. Kilku młodych mężczyzn włączyło się do działań partyzanckich wymierzonych przeciw Hitlerowcom. Latem 1944 roku nad wioską, w lesie Matysiw, znajdowało się duże zgrupowanie partyzantów (około 700), którzy zamierzali iść na pomoc powstaniu w Bańskiej Bystrzycy na Słowacji. Jesienią 1944 roku 15 mężczyzn z wioski wcielono do Armii Czerwonej. Kampanię wojenną

przeżyło tylko dziewięciu. Z 4 rodzin żydowskich zamieszkujących w Zyndranowej hitlerowską okupację przeżył tylko jeden chłopiec, Samuel, którego uratowała polska rodzina z okolic Gorlic. Pozostali zostali rozstrzelani w pobliskim lesie Budna koło Barwinka, gdzie spoczywają w zbiorowej mogile.

W wyzwoleniu wsi, trwającym od 20 września to 6 października brała udział 359 dywizja, wchodząca w skład 38 armii generała Moskalkenki, przydzielonej do I Frontu Ukraińskiego dowodzonego przez marszałka Iwana Koniewa. U boku wojsk radzieckich niemieckie pozycje atakowali żołnierze I Czechosłowackiego Korpusu Armijnego pod dowództwem generała Ludwika Svobody. Na polach walk pozostały dziesiątki mogił żołnierzy - większość z nich w 1948 roku ekshumowano i przewieziono na cmentarz wojenny w Dukli.

W trakcie działań wojennych jesienią 1944 roku spłonęło 30 domów. Reszta zabudowań doczekała roku 1945, kiedy to najpierw kilkanaście rodzin, pozbawionych swoich domostw, zgłosiło się na dobrowolny wyjazd do Związku Radzieckiego, a kolejnych pod przymusem wywiozło Wojsko Polskie w ramach wysiedlenia na Ukrainę jesienią 1945 roku. We wsi pozostało około 40 rodzin.

W roku 1947, w ramach „Akcji Wisła” na tzw. ziemie odzyskane wysiedlono 34 rodziny. Po wysiedlonych mieszkańcach 10 zabudowań zamieszkali napływowi osadnicy, resztę budynków rozbierano, niszczone i palono. W ślad za wysiedlonymi Łemkami na ziemie odzyskane dobrowolnie udali się zyndranowscy Cyganie. W roku 1949 z wygnania powróciły 2 rodziny, kolejnych 8 rodzin wróciło w latach 1956-1957. Powracający odkupywali swoje domostwa od zamieszkujących je osadników, którzy często wracali w swoje rodzinne strony. Powróciły do Zyndranowej też dwie rodziny Cygańskie, na stałe związane już z Zyndranową i Łemkami.

W 1957 roku 5 rodzin, powracających ze Świebodzina (zielonogórskie), zawrócono ze stacji kolejowej w Krośnie. Dwie rodziny, którym udało się dotrzeć do rodzinnej miejscowości również spakowano i odesłano spowrotem do Świebodzina. Dla tych kilku rodzin powtórzono „Akcję Wisła”. Przyczynili się do tego trzej osadnicy, którzy zgłosili ten fakt w partii i na milicji, skarżąc się, że wracają Ukraińcy i obawiają się o swoje życie.

W roku 1951 zawiązano we wsi rolniczą spółdzielnię o nawie „Solidarność”, która funkcjonowała do roku 1957. Przy spółdzielni powstał zespół dramatyczny, który występował ze sztuką „Łemkowskie Wesele”. Był to pierwszy po wojnie zespół artystyczny na łemkowszczyźnie (w tym czasie nie działało w Polsce jeszcze UTSK).

W roku 1962 do wsi doprowadzono energię elektryczną.

W sierpniu 1968 roku zainicjowała swą działalność Izba Pamiątek Kultury Łemkowskiej, działająca do dzisiaj pod nazwą Muzeum Kultury Łemkowskiej w Zyndranowej.

Na wniosek byłego prezydenta, Ludwika Svobody, rząd Czechosłowacji przyznał w roku 1969 Order Czerwonej Gwiazdy dla wsi Zyndranowa za pomoc, jaką mieszkańcy udzielili wojskom Czechosłowackiego Korpusu w trakcie działań frontowych. Przy okazji wręczenia orderu odremontowano drogę od strony Barwinka i doprowadzono do miejscowości telefon.

W roku 1969, po wielu latach przerwy, znowu można było usłyszeć we wsi liturgię w obrządku wschodnim. Najpierw odprawiano na cmentarzu, potem w budynku muzeum i wreszcie w zaadoptowanym budynku gromadzkim położonym pośrodku wsi. W 1983 roku rozpoczęto budowę nowej cerkwi, którą poświęcono i oddano do użytku 28 lipca 1985 roku. Starej, zniszczonej w czasie wojny cerkwi uratować przed zagładą nie pozwolono. W 1958 roku zapadła się na niej główna kopuła. Łemkowie, którzy tyle co powrócili z wygnania próbowali ratować świątynię - niestety władze powiatowe kategorycznie zabroniły prowadzenia jakichkolwiek prac remontowych.

Nową drogę od strony Tylawy poprowadzono w roku 1974, a w roku 1977 do wsi przyjechał pierwszy autobus.

Dzisiaj w Zyndranowej żyje 30 rodzin. We wsi działa obecnie Muzeum Kultury Łemkowskiej oraz Izba Pamięci Rodzin Żydowskich. Funkcjonuje również cerkiew p.w. Świętego Mikołaja, w której co niedzielę odprawiane są liturgie wschodniego obrzędu oraz kapliczka - kościółek katolicki. Pośrodku miejscowości znajduje się duży Dom Ludowy z remizą strażacką, a w górnej części, od strony granicy ze Słowacją Schronisko SKPB Rzeszów. Działają też dwa Gospodarstwa Agroturystyczne. Większość mieszkańców utrzymuje się z rolnictwa i prac leśnych.

3. ZABYTKI

We wsi znajduje się Muzeum Kultury Łemkowskiej z ekspozycją etnograficzno-historyczną oraz pamiątkami bitwy dukielskiej. W pobliżu muzeum znajduje się nowa oddana do użytku w 1985 r. cerkiew prawosławna z starym ikonostasem.

Obecnie zespół muzealny tworzą: chałupa mieszkalno-gospodarcza, koniusznia, chlewik, dom - świetlica, spichlerzyk, wiatrak, kaplica, kuźnia cygańska, konstrukcja traka (piły), żuraw studzienny oraz elementy współczesne: pomniki ku czci ofiar Tallerhofu i obozu w Jaworznie, walk o Przełęcz Dukielską. Zabytkowe obiekty pochodzą z końca XIX i początków XX wieku. Oryginalne jest ich wyposażenie: sprzęty, narzędzia rolnicze, meble, wyroby rzemiosła, stroje, dzieła sztuki ludowej. W budynku koniuszni urządzona jest wystawa historyczna - są tu pamiątki z I i II wojny światowej, głównie broń, mundury, sprzęty wojskowe. W świetlicy prezentowana jest sztuka łemkowska, a wokół zagrody rzeźby będące efektem organizowanych w skansenie plenerów. Wystawa narzędzi i wyrobów kowalskich znajduje się w kuźni. Poza skansenem stoi stara chata żydowska, jedyna ocalała w tym regionie Polski. Tam również urządzono ekspozycję - judaików.

4. POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE

Zyndranowa położona jest w dolinie rzeki Panna na terenie Jaśliskiego Parku Krajobrazowego. Do miejscowości prowadzi jedna droga od strony Tylawy.

W Zyndranowej znajduje się Muzeum Kultury Łemkowskiej oraz cmentarz wojskowy z I wojny światowej.

Stolica gminy - Dukla odległa jest o 15 km.

Największe miasta w najbliższym sąsiedztwie to: Krosno (38 km, także najbliższe połączenie kolejowe), Jasło (55 km), Svidnik (Słowacja, 25 km) i Sanok (65 km). Pobliskie atrakcyjne uzdrowiska to: Iwonicz Zdrój (32 km) i Rymanów Zdrój (42 km). Stolica województwa - Rzeszów (z międzynarodowym Portem Lotniczym Rzeszów - Jasionka i połączeniem kolejowym Intercity) położona jest w odległości tylko 87 km. Przewidywana do realizacji, w latach 2010 - 2013, droga szybkiego ruchu S-19 pozwoli na dojazd do stolicy województwa w ok. 45 minut.

5. DEMOGRAFIA

Gmina Dukla liczy 14 887 mieszkańców (wg stanu na 31.12.2012 r.), co stanowi 13,63% mieszkańców powiatu krośnieńskiego i 0,70% ludności Województwa Podkarpackiego. Gęstość zaludnienia tego terenu wynosi 51 osób na 1 km².

Ludność Gminy Dukła wg stanu na dzień 31.12.2012 rok:

L.p.	Miejscowość	Liczba mieszkańców
1.	Barwinek	260
2.	Cergowa	1356
3.	Chyrowa	103
4.	Dukła	2201
5.	Głójsce	794
6.	Iwła	747
7.	Jasionka	1228
8.	Lipowica	269
9.	Łęki Dukielskie	1662
10.	Mszana	272
11.	Nadole	492
12.	Nowa Wieś	173
13.	Olchowiec	63
14.	Ropniaka	10
15.	Równe	1956
16.	Teodorówka	1057
17.	Trzciana	225
18.	Tylawa	391
19.	Wietrzno	832
20.	Zawadka Rymanowska	236
21.	Zboiska	418
22.	Zydranowa	132
	Razem	14877

Miejscowość Zydranowa liczy 132 mieszkańców (wg stanu na 31.12.2012 r.), co stanowi 0,88 % mieszkańców gminy. Gęstość zaludnienia w Zydranowej wynosi 35 osób na 1 km².

Przyrost naturalny w 2012 roku: urodziło się 1 dziecko, zmarły 3 osoby.

Ponad połowa ludności Zydranowej to osoby w wieku produkcyjnym. Liczba mieszkańców Zydranowej wykazuje tendencję zwykłą. Zasadlane są stare niezamieszkałe domy, przybywają także nowe domy mieszkalne.

6. GOSPODARKA

Obecna struktura podmiotów gospodarki gminy Dukła jest wynikiem procesu transformacji systemowej. Zaznacza się to wyraźnym udziałem sektora prywatnego. Sektor ten przewyższa sektor publiczny pod względem zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Na koniec roku 2007 działały 843 podmioty prowadzące działalność gospodarczą.

Największy udział wśród zarejestrowanych podmiotów stanowią podmioty z sekcji: handel i naprawy. Wśród podmiotów prywatnych przeważają małe i średnie przedsiębiorstwa. Najczęściej spotykane rodzaje działalności to począwszy od rolnictwa poprzez handel hurtowy i detaliczny, produkcję części metalowych, produkcję mebli, budownictwo, aż po handel, produkcję eksportową i gospodarkę komunalną.

W miejscowości Zyndranowa na koniec 2009 r. zarejestrowanych było 12 podmiotów gospodarczych, w tym m.in.: handel - 1, produkcja rolna -12, agroturystyka -2.

7. BEZROBOCIE

W połowie 2008 r. stopa bezrobocia w powiecie krośnieńskim wynosiła 12,4 % (4343 bezrobotnych, w tym 2967 kobiet, gmina Dukła - 851, w tym 574 kobiety). Niezależnie od powyższych danych statystycznych na terenie gminy występuje bezrobocie ukryte. Skutki tego bezrobocia łagodzi emigracja zarobkowa (legalne i nielegalne formy zatrudnienia) do krajów Europy Zachodniej.

8. ROLNICTWO

W Gminie Dukła, wg danych powszechnego spisu rolnego z 2002 r. liczba osób pracujących wyłącznie lub głównie w swoim gospodarstwie rolnym wynosiła ogółem 777. Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych wynosiła ogółem 3 554. Dominowały gospodarstwa bardzo małe - do 1ha (działki rolne) i jest ich 33,1 % oraz małe w przedziale od 1 do 5 ha, jest ich 2120, tj. 59,6 %. Gospodarstw powyżej 15 ha i więcej było zaledwie 36, tj. 0,01%. O dużym rozdrobnieniu i o trudności w organizowaniu upraw może świadczyć również szachownica pól. Średnia liczba działek przypadająca na 1 gospodarstwo wynosiła ogółem 8, przy czym w grupie obszarowej gospodarstw 5 -10 ha sięga nawet 12.

Obsada zwierząt na 100 ha użytków rolnych wynosiła: bydło 35 sztuk, trzoda chlewna 10 sztuk, owce 5 sztuk.

W miejscowości Zyndranowa znajduje się 12 towarowych gospodarstw rolnych. Pozostałe to gospodarstwa drobne, produkujące głównie na samozaopatrzenie własnej rodziny i często krewnych zamieszkałych w miastach.

Zdecydowana większość użytków rolnych to grunty klasy V i VI, jedynie w dolinie Jasiołki znajduje się nieco użytków rolnych IV klasy.

9. INFRASTRUKTURA

Drogi

Układ sieci komunikacyjnej Gminy Dukła (o charakterze mieszanym, rusztowo - promienistym) został ukształtowany w wyniku żywiolowego, historycznego rozwoju obszaru. Główne ciągi komunikacyjne gminy biegną w następujących kierunkach:

- Rzeszów - Barwinek
- Tylawa - Komańcza
- Dukła - Gorlice

Układ sieci komunikacyjnej Gminy Dukła jest zdeterminowany takimi czynnikami jak:

- a) historyczne położenie Dukli przy szlaku handlowym prowadzącym z Polski przez Przełęcz Dukielską na Węgry i kraje bałkańskie;
- b) możliwości rozwoju gminy zgodnie z konfiguracją terenu, głównie w dolinach.

Przez gminę przechodzą następujące drogi i ciągi komunikacyjne:

- krajowe:
  - droga nr 9 (E - 371) Radom - Rzeszów - Barwinek z przejściem granicznym w Barwinku,
- wojewódzkie:
  - droga nr 897 Tylawa - Komańcza - Wołosate - granica państwa,
  - droga nr 993 Gorlice - Nowy Żmigród - Dukła,
- powiatowe:
  - droga nr P1997R Tylawa - Zyndranowa,
- gminne (w Zyndranowej):
  - Zyndranowa - Barwinek,
  - Zyndranowa (góra),
  - Droga na cmentarz.

Wymienione drogi stanowią węzeł powiązań komunikacyjnych w Gminie. Główne drogi komunikacyjne na terenie Gminy to drogi wojewódzkie i powiatowe - 61% łącznej długości wszystkich dróg, a droga krajowa 16 %. Publiczne drogi gminne, będące wypełnieniem dróg głównych stanowią 23% łącznej długości wszystkich dróg. Położenie Dukli w węźle drogi krajowej, wojewódzkich i powiatowych stanowi o jej atrakcyjności komunikacyjnej, poprzez łatwą i stosunkowo dobrą dostępność. Przebieg drogi nr 9 poprzez obszary zabudowy mieszkaniowej jest problematyczny ze względu na wysokie obciążenie ruchem tranzytowym. Drogi gminne pod względem technicznym są słabo dostosowane do potrzeb obecnego ruchu drogowego, są wąskie i z racji konfiguracji terenu bogate w podłużne spadki, ponadto charakteryzują się wysoką degradacją techniczną i niską wytrzymałością nawierzchni. Zarówno drogi gminne publiczne jak i drogi dojazdowe występujące na terenie Gminy wymagają modernizacji i przebudowy tak, aby można było je dostosować do obowiązujących normatywów i bezpieczeństwa użytkowników ruchu, poprzez wzmocnienie nawierzchni, wykonanie poszerzenia na łukach, poszerzenie jezdni oraz wykonanie przekrojów ulicznych z chodnikami dla pieszych. Taka sama jest ocena dróg powiatowych i gminnych w miejscowości Zyndranowa.

Sieć kanalizacyjna

Systemem kanalizacyjnym objętych jest tylko 22 % mieszkańców Gminy. Aktualnie na terenie Gminy dominującym sposobem pozbywania się ścieków socjalno-bytowych jest gromadzenie ich w różnego typu zbiornikach - dołach chłonnych, zbiornikach przelewowych lub szczelnych. Nieczystości ze zbiorników są okresowo wybierane. Szacuje się, że w ten sposób odprowadzane są ścieki z około 80% zabudowy, z tego około 1300 gospodarstw gromadzi ścieki w zbiornikach bezodpływowych. W miejscowości Zyndranowa brak kanalizacji sanitarnej jest największym, nierozwiązanym problemem bytowym.

Wodociągi

Na terenie Gminy Dukła ponad 45 % mieszkańców korzysta z indywidualnych ujęć wody, a 54,3 % ludności zaopatrywanych jest z wodociągów zbiorowych lub lokalnych. Aktualnie pod zarządem Gminy Dukła znajduje się miejski wodociąg w Dukli liczący 12,2 km oraz wodociągi obsługujące zabudowę Gospodarstw Rolnych w Zawadce Rymanowskiej

i Mszanie, których długość wynosi 3,1 km. Pozostałe wodociągi, o łącznej długości 65,2 km zarządzane są przez spółki wodne w 11 sołectwach, a nadzór nad nimi sprawuje Starostwo Powiatowe w Krośnie. Łączna długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 80,5 km.

Oczekiwana jest zmiana sposobu uzdatniania wody na bardziej bezpieczny dla zdrowia mieszkańców. Nieliczni mieszkańcy zaopatrują się w wodę ze studni przydomowych.

Sieć gazowa

Gmina Dukla jest zgazyfikowana w ok. 65%. Źródłem zaopatrzenia w gaz odbiorców w Gminie Dukla są istniejące stacje redukcyjno-pomiarowe I stopnia, zlokalizowane w następujących miejscowościach:

- Równe - 2 stacje,
- Wietrzno - 2 stacje,

Ponadto w Łękach Dukielskich znajduje się stacja poboru gazu zasilana z gazociągu wysokiego ciśnienia DN 150/125/100, PN 1,6 MPa, relacji Rogi - Równe - Wietrzno - Sulistrowa.

Sieć gazową na terenie gminy stanowią: gazociąg wysokoprężny biegnący od Miejsca Piastowego przez Równe do Sulistrowej oraz sieć gazociągu średniego i niskiego ciśnienia w poszczególnych miejscowościach. Północna część gminy, czyli miejscowości: Dukla, Nadole, Teodorówka, Iwia, Głójsce, Cergowa, Jasionka, Zboiska, Równe, Wietrzno i Łęki Dukielskie jest w całości zgazyfikowana, natomiast południowa część gminy w tym miejscowość Zyndranowa nie posiada sieci gazowej.

Telekomunikacja

Dostęp do usług telefonii stacjonarnej ma ok. 85 % mieszkańców gminy. Prawie w każdej miejscowości została w ostatnim czasie wybudowana linia telefoniczna. W miejscowościach: Dukla, Cergowa, Nadole, Teodorówka, Iwia, Głójsce, został ułożony światłowód. Automatyczne centrale telefoniczne zaspakajają potrzeby mieszkańców gminy w tym zakresie. Uzupełnieniem tradycyjnych usług telekomunikacyjnych są świadczone również na terenie Gminy usługi telefonii bezprzewodowej, które wypierają tradycyjną telefonię.

Energetyka

Podstawowym źródłem zaopatrzenia w energię elektryczną jest istniejąca sieć średniego napięcia (SN) 30kV i 15 kV- wyprowadzona ze stacji elektroenergetycznych 110 kV/SN (GPZ- Główne Punkty Zasilania), usytuowane poza granicą gminy w GPZ Krosno Białobrzegi i GPZ Besko. Przez tereny miejscowości: Zawadka Rymanowska, Tylawa i Barwinek przebiega linia najwyższych napięć 400 kV relacji Krosno Iskrzynia- Lemesany (Słowacja).

Sieć internetowa

Na terenie Gminy Dukla działa sieć internetowa, w którą włączone są wszystkie zespoły szkół z terenu gminy oraz liceum ogólnokształcące w Dukli, a także biblioteka publiczna. Gmina zapewnia szkołom darmowy dostęp do Internetu.

Mieszkańcy Zyndranowej mogą korzystać jedynie z ofert dostępu do Internetu firm telekomunikacyjnych.

10. OŚWIATA

Docelowo program wdrażania reformy oświaty narzucił dalsze działania w kierunku optymalizacji bazy szkół na terenie Gminy.

Na terenie gminy obecnie działają następujące placówki oświatowe:

- szkoły ponadgimnazjalne:
  - Zespół Szkół nr 2 w Dukli - w skład którego od 01 września 2010 roku wchodzi następujące szkoły publiczne: Gimnazjum w Dukli, Liceum Ogólnokształcące im. Św. Jana z Dukli w Dukli.
- zespoły szkół publicznych:
  - Zespół Szkół nr 1 w Dukli
  - Zespół Szkół Publicznych w Jasionce
  - Zespół Szkół Publicznych w Łękach Dukielskich
  - Zespół Szkół Publicznych w Równem
  - Zespół Szkół Publicznych w Tylawie
- szkoły podstawowe:
  - Szkoła Podstawowa w Głojskach
  - Szkoła Podstawowa w Iwli
  - Szkoła Podstawowa w Wietrznie
- gimnazja społeczne:
  - Gimnazjum społeczne w Głojskach
  - Gimnazjum społeczne w Iwli
  - Gimnazjum społeczne w Wietrznie

W latach 1996 - 2007 dokonano modernizacji i rozbudowano budynki szkolne w Dukli, Iwli, Jasionce, Tylawie, Łękach Dukielskich i w Równem. Natomiast w Dukli trwają prace przy budowie hali sportowej. Inwestycje planuje zakończyć się w listopadzie 2010 roku. Zespół Szkół Publicznych w Tylawie w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców miejscowości w zakresie oświaty podstawowej natomiast brak Sali gimnastycznej i przedszkola w obecnej sytuacji demograficznej miejscowości staje się widoczną niedogodnością.

W miejscowości Zyndranowa nie ma szkoły, a dzieci dowożone są do Zespołu Szkół Publicznych w Tylawie.

11. OCHRONA ZDROWIA

Na sytuację zdrowotną i socjalną mieszkańców spośród wielu czynników ważną rolę odgrywa dostęp do opieki medycznej. Opieka zdrowotna w Gminie Dukla realizowana jest przez Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej: Viva, Vita, Revita, Pilny-Med oraz Medicus w Dukli (dwa), Łękach Dukielskich, Iwli, Głojskach, Jasionce. Ze stacjonarnej opieki i z badań specjalistycznych mieszkańcy Gminy w większości korzystają z przychodni specjalistycznych oraz ze szpitala w Krośnie.

Zakłady Opieki Zdrowotnej prowadzą działalność w pomieszczeniach dawnych wiejskich ośrodków zdrowia, przychodni rejonowej w Dukli i budynkach prywatnych. Mieszkańcy Zyndranowej korzystają głównie z ośrodków zdrowia w Dukli. Występują jednak trudności w dostępie do usług stomatologicznych.

12. KULTURA

Na terenie Gminy Dukła zachowały się liczne zabytki architektury, chronione na mocy Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie dóbr kultury, z czego:

- 30 wpisano do rejestru zabytków,
- 330 objęte nadzorem konserwatorskim,
- 174 to stanowiska archeologiczne.

Na terenie gminy jest 17 kościołów rzymsko - katolickich, 6 z nich to dawne cerkwie greckokatolickie (wszystkie zabytkowe). W Łękach Dukielskich znajduje się świątynia Polskiego Kościoła Narodowego. Jest też cerkiew greckokatolicka w Olchowcu, jedna nowo wybudowana prawosławna cerkiew w Zyndranowej oraz dom modlitwy (zbór) Świadców Jehowy w Zboiskach.

Ósrodek Kultury wraz z salą kinową - jest to największa instytucja na kulturalnej mapie Gminy, skupiająca różnego rodzaju zespoły artystyczne oraz mająca istotny wpływ na życie kulturalne.

Działalność kulturalna w miejscowości Zyndranowa skupia się w Domu Ludowym, w którym ma siedzibę Koło Gospodyń Wiejskich oraz remiza OSP Zyndranowa. W miejscowości działa Muzeum Kultury Łemkowskiej, licznie odwiedzane przez turystów. Corocznie organizowane są święta tradycji i folkloru „Od Rusal do Jana”.

13. SPORT

Na terenie Gminy działa 6 zarejestrowanych ludowych klubów sportowych oraz 9 uczniowskich klubów działających przy Zespołach Szkół Publicznych. Preferowane dyscypliny to piłka nożna i tenis stołowy.

14. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Na terenie Gminy Dukła działa Posterunek Policji w Dukli, Pogotowie Ratunkowe, Pogotowie GOPR oraz 14 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, które są zarejestrowane jako stowarzyszenia.

Ochotnicza Straż Pożarna w Zyndranowie skupia w swoich szeregach 28 ochotników (większość to młodzież oraz kilku seniorów). Jednostka OSP jest wyposażona w sprzęt gaśniczo - ratowniczy (m.in.: samochód gaśniczy, agregat prądowórczy, pompę szlamową), który zgromadzony jest w remizie. Członkowie OSP aktywnie uczestniczą w akcjach ppoż, a także w życiu społecznym i kulturalnym miejscowości.

III. OCENA ZASOBÓW MIEJSCOWOŚCI

Informacje na temat podstawowych zasobów charakteryzujących miejscowość Zyndranowa zostały sporządzone na podstawie analizy dyskusji na ogólnych zebraniach mieszkańców, na których mieszkańcy określili jak postrzegają swoją miejscowość. Tabela poniżej przybliży obserwatorowi zewnętrznemu obecny stan i obrazuje w pewien sposób moment rozwoju, w jakim obecnie znajduje się miejscowość.

Zasoby - to wszelkie elementy materialne i niematerialne miejscowości i otaczającego ją obszaru, które mogą być wykorzystane obecnie lub w przyszłości w realizacji publicznych bądź prywatnych przedsięwzięć odnowy miejscowości.

W analizie zasobów brano pod uwagę następujące rodzaje zasobów:

- środowisko przyrodnicze,
- środowisko kulturowe,
- dziedzictwo religijne i historyczne,
- obiekty i tereny,
- gospodarka, rolnictwo,
- sąsiedzi i przyjezdni,
- instytucje, ludzi, organizacje społeczne.

Rodzaj zasobu	Brak	Jest o znaczeniu małym	Jest o znaczeniu średnim	Jest o znaczeniu dużym
Środowisko przyrodnicze				
- walory krajobrazu				X
- walory klimatu (mikroklimat, wiatr, nasłonecznienie)				X
- walory szaty roślinnej (np. runo leśne)				X
- cenne przyrodniczo obszary lub obiekty				X
- świat zwierzęcy (ostoje, siedliska)				X
- osobliwości przyrodnicze				X
- wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)				X
- podłoże, warunki hydrogeologiczne			X	
- gleby, kopaliny			X	
Środowisko kulturowe				
- walory architektury wiejskiej i osobliwości kulturowe			X	
- walory zagospodarowania przestrzennego			X	
- zabytki			X	
- zespoły artystyczne		X		
Dziedzictwo religijne i historyczne				
- miejsca, osoby i przedmioty kultu		X		
- święta, odpusty, pielgrzymki			X	
- tradycje, obrzędy, gwara			X	
- legendy, podania i fakty historyczne			X	
- ważne postacie historyczne		X		
- specyficzne nazwy			X	
Obiekty i tereny				
- działki pod zabudowę mieszkaniową			X	
- działki pod domy letniskowe		X		
- działki pod zakłady usługowe i przemysł	X			
- pustostany mieszkaniowe, magazynowe i po przemysłowe	X			
- tradycyjne obiekty gospodarskie wsi (kuźnie, młyny)	X			
- place i miejsca publicznych spotkań		X		
- miejsca sportu i rekreacji		X		

Gospodarka, rolnictwo				
- specyficzne produkty (hodowle, uprawy polowe)	X			
- znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe	X			
- możliwe do wykorzystania odpady poprodukcyjne	X			
Sąsiedzi i przyjezdni				
- korzystne, atrakcyjne sąsiedztwo (duże miasto, arteria komunikacyjna, atrakcja turystyczna)			X	
- ruch tranzytowy				X
- przyjezdni stali i sezonowi			X	
Instytucje				
- placówki opieki społecznej	X			
- szkoły	X			
- Dom Kultury				X
Ludzie, organizacje społeczne				
- OSP				X
- KGW				X
- Stowarzyszenia				X

Najważniejszym elementem zasobów miejscowości Zyndranowa jest wpisane do rejestru zabytków Muzeum Kultury Łemkowskiej oraz Dom Ludowy. Funkcje te uzupełniają cerkiew prawosławna i kościołek. W celu zapewnienia lepszej dostępności i funkcjonalności tych obiektów konieczne jest uporządkowanie ich otoczenia przez utwardzenie placu parkingowego, który służyłby pełnej obsłudze centrum miejscowości oraz powiązanie tych obiektów siecią dróg wewnętrznych, ciągów pieszych i ścieżek o ulepszonej nawierzchni oraz ich oświetlenie.

IV. ANALIZA SWOT MIEJSCOWOŚCI

Kierując się zasadami przyjętymi dla kreowania strategii w otoczeniu biznesowym lub samorządowym postanowiono posłużyć się bardzo wygodnym narzędziem planistycznym, jakim jest analiza SWOT. Jest to analiza mająca na celu przeprowadzenie inwentaryzacji zasobów oraz ustalenie słabych i mocnych stron miejscowości oraz najbliższego otoczenia społeczno-gospodarczego, infrastrukturalnego i przyrodniczego, które przekłada się bezpośrednio na szanse i/lub zagrożenia wsi w okresie perspektywicznym.

Praca nad analizą SWOT miejscowości Zyndranowa w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego związanego z przeprowadzeniem diagnozy sytuacji miejscowości, pozwoliły na uzyskanie opinii, spostrzeżeń, wniosków i uwag odnośnie stanu wyjściowego. Zdobyta wiedza umożliwiła przeprowadzenie dyskusji na temat wewnętrznych atutów, możliwości i pozytywnych cech Zyndranowej umożliwiających podejmowanie skutecznych działań służących rozwojowi społeczno-gospodarczego.

Wiele uwagi poświęcono także czynnikom hamującym tę działalność. Dyskusja na temat pozytywnego i negatywnego wpływu otoczenia zewnętrznego na proces tworzenia warunków do wzrostu konkurencyjności regionu dotyczyła określenia okazji, możliwości i szans oraz zagrożeń związanych z planowaniem, organizacją, zarządzaniem, a zwłaszcza finansowaniem działań ze środków zewnętrznych w tym z Unii Europejskiej.

1. CZYNNIKI WEWNĘTRZNE

Mocne strony:

1. Korzystne położenie w pobliżu głównych ciągów komunikacyjnych..
2. Opracowany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.
3. Walory przyrodniczo - krajobrazowe.
4. Brak zakładów produkcyjnych zanieczyszczających środowisko.
5. Dobrze rozwinięta sieć elektro - energetyczna i telefoniczna.
6. Usytuowanie w północnej części gminy.
7. Tradycje i zwyczaje kulturalne i sportowe..
8. Miejsce kultu religijnego.
9. Funkcjonujące koło gospodyń wiejskich, pielęgnujące tradycje lokalne.

Słabe strony:

1. Zły stan techniczny dróg, brak chodników.
2. Brak sieci kanalizacji sanitarnej.
3. Zły stan obiektów użyteczności publicznej.
4. Ograniczone możliwości finansów publicznych gminy na rzecz miejscowości.
5. Brak instytucji kultury.
6. Brak miejsc pracy.
7. Duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych.
8. Niski poziom płac w regionie.
9. Ukryte bezrobocie
10. Brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych..
11. Bariery architektoniczne dla niepełnosprawnych.
12. Trudne warunki geograficzno-klimatyczne i glebowe do rozwoju produkcji rolniczej.

2. CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE

Szanse:

1. Położenie przygraniczne w pobliżu drogi krajowej (międzynarodowej).
2. Otwarcie większości granic Polski (możliwość kształcenia i legalnej pracy za granicą).
3. Sprzyjające walory do rozwoju turystyki, agroturystyki i turystyki weekendowej.
4. Możliwość uzyskania środków z zewnętrznych źródeł finansowania - w tym z funduszy Unii Europejskiej na finansowanie przedsięwzięć z zakresu rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej.
5. Sprzyjająca polityka państwa i regionalna, w tym adresowana do rozwoju obszarów wiejskich ze strony rządu i władz wojewódzkich.
6. Bliskość większych ośrodków miejskich (Jasło, Krosno, Sanok)
7. Rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich.
8. Nawiązanie współpracy z innymi miejscowościami i gminami.
9. Rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Zagrożenia:

1. Niestabilny system prawny - szczególnie podatkowy - w Polsce.
2. Trudno dostępny pieniąż (niestabilność kredytowa).
3. Niestabilność polityczna i gospodarcza państwa.
4. Bezrobocie w regionie.
5. Postępujące rozwarstwienie ekonomiczne społeczeństwa.
6. Niebezpieczeństwo niepełnego wykorzystania szans, jakie dają środki UE.
7. Odływ wykwalifikowanych pracowników do innych regionów i za granicę.

V. PLAN DZIAŁANIA

Zapisy zawarte w Planie Odnowy Miejscowości Zyndranowa spełniają warunek zgodności z zapisami zawartymi w dokumentach dotyczących rozwoju gminy tj. Strategią Rozwoju Gminy Dukla, Planem Rozwoju Powiatu i Strategią Rozwoju Województwa Podkarpackiego oraz zapisami strategii Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007 - 2013. Cele i zadania określone w Planie Odnowy Miejscowości są wewnętrznie zgodne a ich osiągnięcie i realizacja nie powoduje negatywnych skutków dla osiągnięcia celów i realizacji zadań strategii wyższego rzędu. Plan Odnowy Miejscowości Zyndranowa zakłada realizację wielu działań ze sfer społeczno-kulturalnego i gospodarczego życia mieszkańców.

Dla potrzeb gminy Dukla opracowano dokumenty strategiczne określające cele rozwojowe, a następnie zadania, jakie powinno się zrealizować w ciągu najbliższych lat, aby poprawić sytuację społeczno-gospodarczą miejscowości wchodzącej w skład całej gminy. W celu stworzenia zbioru inwestycji, działań i zadań, jakie należy przeprowadzić w okresie krótkoterminowym i perspektywicznym na terenie miejscowości Zyndranowa posłużono się przede wszystkim sugestiami mieszkańców oraz wynikami analizy SWOT.

1. Zadania do realizacji

Planowanymi do realizacji zadaniami w Zyndranowej są:

1. **(Zabytki)** - odnowa i konserwacja zabytkowej zagrody muzealnej wraz z uporządkowaniem jej zabytkowego otoczenia oraz odnowa cmentarza z I wojny światowej.
2. **(Ekologia)** - Zaprojektowanie i budowa przydomowych oczyszczalni ścieków kanalizacji sanitarnych w m. Zyndranowa.
- umożliwienie wejścia w program wykorzystania energii odnawialnych poprzez budowę systemów solarnych dla mieszkańców wsi.
3. **(Kultura)** - Modernizacja i doposażenie Domu Ludowego w Zyndranowej wraz z zagospodarowaniem jego otoczenia.
4. **(Komunikacja)** - Odbudowa powiatowej i gminnej infrastruktury drogowej w Zyndranowej.
5. **(Bezpieczeństwo-1)** - Doposażenie remizy OSP w Zyndranowej.
6. **(Bezpieczeństwo-2)** - Projektowanie i budowa oświetlenia wzdłuż drogi w Zyndranowej.
7. **(Rekreacja)** - Rozbudowa i doposażenie obiektów rekreacyjno-sportowych w Zyndranowej, budowa boiska wielofunkcyjnego w m. Zyndranowa.
- Organizacja świetlicy dla młodzieży w Domu Ludowym w Zyndranowej.

Wszystkie wyżej wymienione zadania możliwe będą do realizacji głównie przy dużej aktywności własnej mieszkańców, umiejętnie kierowanych przez miejscowych liderów, przy zrozumieniu i współpracy ze strony władz samorządowych lokalnych i regionalnych. Warunkiem koniecznym jest zapewnienie odpowiedniego poziomu finansowania tych zadań ze strony samorządu gminnego, powiatowego i regionalnego, instytucji dysponujących środkami Unii Europejskiej, innych instytucji publicznych oraz firm prywatnych.

2. Uzasadnienie realizacji zadań

Realizacja zamierzonych zadań przyczyni się do rozwoju kultury w miejscowości Zyndranowa, podniesienia standardów i jakości życia zarówno jego mieszkańców jak też przybyszów.

Rozwój infrastruktury technicznej ma znaczenie dla rozwoju lokalnej gospodarki i zaspokajaniu potrzeb społecznych mieszkańców

3. Odbiorcy projektu

Odbiorcami projektu będą przede wszystkim mieszkańcy Zyndranowej i okolicznych miejscowości, rodziny lokalnych przedsiębiorców i inwestorów, turyści, a w przypadku niektórych inwestycji będzie on oddziaływał na całą gminę Dukla.

4. Oczekiwane rezultaty

Realizacja zadań w ramach Planu Odnowy Miejscowości Zyndranowa przyczyni się do podniesienia poziomu życia lokalnej społeczności, zmniejszenia dysproporcji w dostępie do podstawowych usług dla ludności wiejskiej, rozwoju społeczno- kulturowego oraz pobudzenia aktywności społecznej mieszkańców, aktywności sportowo-rekreacyjnej a w ślad za tym stanu zdrowia mieszkańców, polepszenia wizerunku miejscowości,. Ma służyć głównie integracji społeczności lokalnej i wzrostowi lokalnego patriotyzmu, rozwojowi organizacji społecznych oraz zmniejszeniu problemów w sferze patologii społecznych.

5. Szacowany koszt realizacji zadań

Rodzaj zadania (nazwa skrótowa)	Cel	Przeznaczenie	Łączny koszt (tys. zł)	Źródła pozyskania środków
Zabytki	Uratowanie cennego obiektu kultury i polepszenie jego dostępności dla mieszkańców i turystów	Promocja i rozwój miejscowości, oświetlenie i infrastruktura drogowa	450	UE-PROW Środki własne
Ekologia	Kanalizacja Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	Polepszenia jakości życia mieszkańców, zwiększenie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej	3300	UE-PROW Budżet Gminy
Ekologia	Solar Znaczne zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w Parku Krajobrazowym	Polepszenie jakości życia mieszkańców, obniżenie zużycia i kosztów energii	500	UE-PROW Budżet Gminy
Kultura	Modernizacja Domu Ludowego i obniżenie kosztów jego eksploatacji	Zwiększenie dostępności obiektu kultury dla integracji mieszkańców miejscowości	850	UE-PROW Budżet Gminy

Komunikacja	Ulepszenie nawierzchni dróg, poprawie bezpieczeństwa kierowców i pieszych	Zwiększenie dostępności miejscowości dla jej mieszkańców i turystów	2500	UE-RPO Budżet Państwa Budżet Powiatu Budżet Gminy
Bezpieczeństwo 1	Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców Zyndranowy	Zabezpieczenie przeciwpożarowe obiektów i ludzi	1000	PZMiUW Budżet Państwa Budżet Gminy
Bezpieczeństwo 2	Racjonalizacja i uzupełnienie oświetlenia ulicznego oraz chodników	Zwiększenie bezpieczeństwa osobistego mieszkańców i przyjezdnych	400	Budżet Gminy
Rekreacja	Budowa boiska wielofunkcyjnego Organizacja świetlicy dla młodzieży	Zapewnieni przestrzeni do rekreacji i uprawiania sportów masowych dla mieszkańców i turystów sezonowych	400	UE-PROW LEADER + Budżet Gminy

6. Harmonogram realizacji zadań

RODZAJ ZADANIA	ROK 2013	ROK 2014	ROK 2015	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019
Zabytki		X	X	X			
Ekologia					X	X	X
Kultura	X	X					
Komunikacja	X	X	X	X	X	X	X
Bezpieczeństwo -1					X	X	
Bezpieczeństwo - 2		X	X				
Rekreacja	X	X	X				
Oświata	X	X	X				

7. Wdrożenie i monitorowanie planu

Wdrożenie Planu Odnowy Miejscowości Zyndranowa rozpocznie się poprzez przyjęcie go uchwałą Zebrania Wiejskiego Wsi Zyndranowa a następnie zatwierdzenie go uchwałą Rady Miejskiej w Dukli. Wdrożenie tego planu zleca się Burmistrzowi Gminy Dukla i Sołtysowi Wsi Zyndranowa wraz z Radą Sołecką.

Monitorowanie każdego przedsięwzięcia - czyli dbanie o prawidłowy jego przebieg przez cały czas jego trwania - polega na systematycznym zbieraniu, zestawianiu i ocenie informacji rzeczowych i finansowych w postaci ustalonych wskaźników, które opisują jego postęp i efekty.

W monitorowaniu planu biorą udział wszystkie podmioty oraz komórki organizacyjne Urzędu Gminy w Dukli zaangażowane we wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Zyndranowa. Oceną wdrażania Planu zajmie się Sołtys Wsi Zyndranowa wraz z Radą Sołecką. Aktualizacja planu może się odbywać corocznie a za jej aktualizację odpowiedzialni są autorzy planu.

VI. OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU

Najważniejszymi elementami zasobów miejscowości Zyndranowa są:

- Dom Ludowy;
- Kościół rzymskokatolicki;
- Cerkiew Prawosławna;
- Cmentarz wiejski;
- Muzeum Kultury Łemkowskiej.

Dom Ludowy położony jest w centrum miejscowości i stanowi centrum życia kulturalnego miejscowej społeczności. W miejscowości działa Koło Gospodyń Wiejskich oraz OSP Zyndranowa, które często korzystają z pomieszczeń Domu Ludowego. W Domu Ludowym znajduje się duża sala, kuchnia, świetlica oraz mniejsze salki służące do różnego rodzaju spotkań. Odbywają się tu zebrania wiejskie, spotkania mieszkańców i młodzieży oraz imprezy wiejskie (zabawy, spotkania okolicznościowe, warsztaty itp.).

Kościół rzymskokatolicki i cerkiew prawosławna są obiektami kultu religijnego i zabezpieczają potrzeby mieszkańców w sferze duchowej, bardzo często uzupełniając i angażując się również w życie kulturalne miejscowości.

Cmentarz wiejski położony jest w dolnej części miejscowości, cmentarz jest miejscem pamięci i pochówku mieszkańców Zyndranowej. W starej części cmentarza znajduje się kilka starych zabytkowych kamiennych krzyży. Do cmentarza prowadzi droga gminna, która łączy go z drogą powiatową.

Muzeum Kultury Łemkowskiej założone zostało w 1968 roku. Prowadzone jest przez Towarzystwo na Rzecz Rozwoju Muzeum Kultury Łemkowskiej w Zyndranowej. Muzeum prezentuje ekspozycję etnograficzno- historyczną oraz pamiątki bitwy dukielskiej. Muzeum opiekuje się też chatą żydowską, w której zorganizowano Muzeum Pamięci Rodzin Żydowskich z wystawą judaików. Dzięki działalności Muzeum Kultury Łemkowskiej Zyndranowa jest odwiedzana przez szerokie grono turystów z kraju i zagranicy.

Ze względu na swoje położenie i niewielką ilość mieszkańców Zyndranowa nie posiada szkoły, ośrodka zdrowia i poczty. Młodzież szkolna uczęszcza do Zespołu Szkół w Tylawie, natomiast najbliższy ośrodek zdrowia i poczta znajdują się stolicy gminy – miejscowości Dukła.

Główne kierunki działań we wsi to:

- Remont i doposażenie budynku Domu Ludowego (wymiana dachu, odnowienie elewacji, wymiana stolarki drzwiowej i okiennej, utwardzenie placu przed budynkiem);
- Budowa oświetlenia w kluczowych częściach miejscowości (w okolicach cmentarza, cerkwi, kościoła, Muzeum Kultury Łemkowskiej i Domu Ludowego);
- Wyasfaltowanie dróg gminnych wewnętrznych;
- Budowa kanalizacji sanitarnej (przydomowe oczyszczalnie ścieków).

VII. PODSUMOWANIE

Opracowany Plan Odnowy Miejscowości Zyndranowa zakłada w przeciągu najbliższych lat realizację kilku zadań. Istotą tych zadań jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną i kulturową.

Zakładane cele planu przewidują wzrost znaczenia Zyndranowej jako znaczącego ośrodka rozwoju kultury, sportu i rekreacji.

Realizacja Planu Odnowy Miejscowości Zyndranowa ma także służyć integracji społeczności lokalnej, większemu zaangażowaniu w sprawy miejscowości, zagospodarowaniu wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz rozwojowi organizacji społecznych.